

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล โดยคำนึงถึงหลักการพัฒนาสมองและพหุปัญญา จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ทั้ง 8 กลุ่มสาระนี้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งทั้งการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1)

กระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุวิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะพื้นฐานแห่งการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมี 5 สาระ คือ 1) สาระการอ่าน 2) การเขียน 3) การฟัง การดู และการพูด 4) หลักการใช้ภาษา และ 5) วรรณคดีและวรรณกรรม โดยเน้นความรู้ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม การจัดหลักสูตรวิชาภาษาไทยจะต้องนำมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นพัฒนาเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ โดยจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาจัดหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ซึ่งสามารถจัดการเรียนรู้ได้สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนของตนได้มากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1-2)

จากการรายงานการประเมินศักยภาพการอ่านและเขียนคำยาก ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2555 : 15) ปรากฏว่า ปีการศึกษา 2554 ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อ่านไม่ออก คิดเป็นร้อยละ 36

เขียนไม่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 40 ปีการศึกษา 2555 ผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อ่านไม่ออก คิดเป็นร้อยละ 35 เขียนไม่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 37 การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไม่สามารถอ่านออก เขียนได้อย่างน้อยตาม บัญชีคำพื้นฐาน จำนวน 800 คำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. 2552 : 15) จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้สอนต้องหารูปแบบและวิธีการให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปสู่ เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกคำยากที่ใช้เรียนใน ภาคเรียนที่ 1 จากหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มาทดสอบการอ่าน และการเขียนหลังเรียน จากที่เรียนในแต่ละเรื่อง เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและ การเขียนคำยาก นำผลการอ่านและการเขียน โดยเรียงลำดับคำที่มีปัญหาออกไปหาคำที่มีปัญหา น้อย เพื่อนำมาแก้ปัญหาการอ่านและการเขียน ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ต่อไป ซึ่งปัญหา ดังกล่าวมีหลายสาเหตุ ครูผู้สอนจำเป็นจะต้องหาวิธีแก้ปัญหา โดยนำนวัตกรรมมาพัฒนาการ เรียนของผู้เรียน ปรับปรุงวิธีการสอน

การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (Concentrated Language Encounters) เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แสดงออกและมีความสุข จากกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การรักการอ่าน การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา เป็นการสอนที่มีความต่อเนื่อง 5 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นที่ 1 ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง ขั้นที่ 2 นักเรียนเล่าเรื่องย้อนกลับ ขั้นที่ 3 ครูและนักเรียนเขียนเรื่องร่วมกัน ขั้นที่ 4 ทำหนังสือเล่มใหญ่ ขั้นตอนที่ 5 กิจกรรมฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งจะเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติการใช้ภาษา ด้วยองค์ประกอบย่อยของภาษาด้านต่าง ๆ จนเกิดความแม่นยำ กิจกรรมครูให้นักเรียนใช้หนังสือ เล่มใหญ่ของกลุ่มเป็นแหล่งในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้า จะเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาส ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษา ด้วยองค์ประกอบย่อยของภาษาด้านต่าง ๆ จึงควรมีลำดับที่ต่อเนื่องกัน เพื่อไม่ให้ผู้เรียนสับสนและมีโอกาสใช้ประสบการณ์ภาษา ที่ต่อเนื่องกันมา ใช้ประโยชน์ได้อย่าง เหมาะสมการฝึกทักษะทางภาษา การจัดลำดับจุดประสงค์ในการฝึกทักษะทางภาษา จึงควรจัด ตามประสบการณ์ของความเข้าใจ องค์ประกอบย่อยของภาษา ต่อเนื่องจากขั้นที่ 4 คือ จากหนังสือ เล่มใหญ่ที่ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราว เข้าใจคำต่าง ๆ แล้วมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป ตามจุดประสงค์ ดังนี้ 1) จำคำได้ 2) อ่านคำได้ 3) เขียนคำได้ 4) นำคำมาแต่งประโยคปากเปล่า 5) อ่านและเขียน ประโยคที่แต่งได้ 6) แจกลูกและประสมคำได้ 7) นำคำใหม่มาแต่งประโยคปากเปล่าได้ 8) สามารถอ่าน และเขียนประโยคใหม่ได้ 9) สามารถเล่าเรื่องได้ 10) สามารถเล่าเรื่องหรือบอกรายละเอียด จากสิ่งที่อ่าน ที่ฟังและพบเห็นในชีวิตประจำวันได้ 11) นักเรียนพูดโต้ตอบและสนทนาเรื่องต่าง ๆ จากสิ่งที่อ่านและฟังได้ และ 12) นักเรียนเขียนเรื่องสั้นได้ การประเมินผลโดยสังเกตความถูกต้อง ในการทำกิจกรรมทางภาษาในแต่ละกิจกรรมได้ (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. 2543 : 80-82)

กรมวิชาการ. (2545 : 1) ได้กล่าวว่า แบบฝึกทักษะเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาและเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพราะแบบฝึกทักษะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสอนภาษา ทำให้เด็กเกิดความแม่นยำคล่องแคล่วในแต่ละทักษะ และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินทักษะทางภาษาของผู้เรียนได้ นอกจากนี้ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่าเป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง เพราะการให้ผู้เรียน ทำแบบฝึกมาก ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น การฝึกทำบ่อย ๆ ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความชำนาญ สามารถจดจำเรื่องราวนั้น ๆ ได้อย่างคงทนอีกด้วย ซึ่ง มนทิรา ภักดีณรงค์ (2540 : 96) กล่าวว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกต่าง ๆ มีความคงทนในการเรียนรู้ได้ดี เพราะผู้เรียนได้ฝึกทำบ่อย ๆ ได้ลงมือกระทำเอง จึงทำให้เกิดความสนุกสนานในการทำแบบฝึกทักษะ

นักวิชาการหลายท่านได้ค้นพบวิธีการสอนภาษาไทย โดยได้พยายามหาวิธีโดยปรับปรุงวิธีการสอนภาษาไทยที่จะทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาธรรมชาติโดยเน้นที่ความเข้าใจ ความหมายและความคิดรวบยอดทางภาษาก่อนจะเข้าใจเสียงและสัญลักษณ์ ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้มีโอกาสแสดงออก และมีความสนุกสนานจากกิจกรรม ซึ่งการสอนแบบนี้เรียกว่า การสอนภาษาไทยแบบ มุ่งประสบการณ์ ใช้ชื่อย่อว่า มปก. (Concentrated Language Encounters) ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาโดย เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2543 : 80-82) จึงได้นำวิธีการสอนนี้ มาพัฒนาการสอน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การอ่านและการเขียนคำยาก โดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ประกอบแบบฝึกทักษะเป็นนวัตกรรม ที่สามารถส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักการดังกล่าว เพื่อพัฒนาทักษะภาษาของผู้เรียนให้สูงขึ้น

คำถามการวิจัย

นักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ประกอบแบบฝึกทักษะ จะสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำยาก ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การอ่านและการเขียนคำยาก โดยวิธีสอนแบบ

มุ่งประสบการณ์ภาษา ประกอบแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านและการเขียน คำยากโดยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ประกอบแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนคำยาก ของนักเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน โดยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ประกอบแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ประกอบแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านโนนม่วง อำเภอบรบือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ประกอบแบบฝึกทักษะ

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ความสามารถในการอ่าน

2.2.2 ความสามารถในการเขียนคำยาก

2.2.3 ความพึงพอใจของผู้เรียนในการอ่านการเขียนคำยาก

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คำยากในบทเรียนในบทที่ 1 ถึงบทที่ 4 จากหนังสือแบบเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ คัดคำมาโดยการให้นักเรียนอ่านและเขียนคำยาก ที่กำหนดให้ในแต่ละบท ก่อนเรียนและระหว่างเรียน คำที่นักเรียนอ่านและเขียนไม่ได้ จำนวน 20 คำ จึงนำมาสร้างเป็นแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำยาก จำนวน 4 เล่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำ อ่านสระ พยัญชนะ อ่านแจกลูกสะกดคำ อ่านประโยคง่าย ๆ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำยาก ชุดที่ 1 ถึง ชุดที่ 4 ดังนี้

- ชุดที่ 1 การอ่านและการเขียนคำยาก เรื่อง โรงเรียนต้นไม้
- ชุดที่ 2 การอ่านและการเขียนคำยาก เรื่อง ภาษาไทยร้ายรำ
- ชุดที่ 3 การอ่านและการเขียนคำยาก เรื่อง ลำนำของคุณตา
- ชุดที่ 4 การอ่านและการเขียนคำยาก เรื่อง ศาลาเรื่องเล่า

ทักษะการเขียน หมายถึง ความสามารถในการเขียนคำ เขียนพยัญชนะ เขียนสระ เขียนแจกลูกสะกดคำ เขียนเรียบเรียงคำ เป็นประโยคง่าย ๆ รวมทั้งเรียนรู้มารยาทในการเขียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำยาก ชุดที่ 1 ถึง ชุดที่ 4

คำยาก หมายถึง คำที่เขียน ในเนื้อหาที่กำหนด ในหนังสือเป็นคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่กำหนดไว้ในหนังสือแบบเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ บทที่ 1-4 คัดเลือกจากคำที่มีปัญหาการอ่านและการเขียน จำนวน 20 คำ ดังนี้ 1. ลำต้น 2. ผลไม้ 3. ดอกไม้ 4. ราก 5. ปลูก 6. ร่มเงา 7. คุณครู 8. กิ่งไม้ 9. โรงเรียน 10. ใบไม้ 11. เมล็ด 12. ต้นข้าว 13. รุ่งกินน้ำ 14. ดวงจันทร์ 15. ข้าวหลาม 16. ฝนตก 17. รถบัส 18. รถอีแต๋น 19. กอไผ่ 20. นกกระจอก

ความสามารถในการอ่านและการเขียนคำยาก หมายถึง พฤติกรรมการพัฒนากิจกรรมที่ผู้เรียนได้ฝึกฝนความสามารถในการอ่านและเขียนคำยาก จากแบบฝึกทักษะ การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ ชุดที่ 1 ถึง ชุดที่ 4

แบบฝึกทักษะ หมายถึง เอกสารการรวบรวมความรู้เป็นนวัตกรรมผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้ความรู้ความสามารถทางการอ่านและการเขียนคำยาก ซึ่งมี คำนำ คำชี้แจง ใบงาน แบบประเมินการอ่านการเขียนและเฉลยในแต่ละเล่ม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ประกอบแบบฝึกทักษะ
หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามขั้นตอนของ การสอน ภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ ใช้ชื่อย่อว่า มปก. (Concentrated Language Encounters) วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มีลำดับขั้นตอนที่สอนดังนี้ ชั้นที่ 1 ครูเล่าเรื่องให้นักเรียนฟัง ชั้นที่ 2 นักเรียนเล่าเรื่องย้อนกลับ ชั้นที่ 3 ครูและนักเรียนเขียนเรื่องร่วมกัน ชั้นที่ 4 ทำหนังสือเล่มใหญ่ ชั้นที่ 5 กิจกรรมฝึกทักษะทางภาษา

ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละคะแนนรวมของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนด้วยแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบย่อย แต่ละชุด จำนวน 4 ชุด มีคะแนนรวมเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนทุกคนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน รวมคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป

ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน โดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้น จากคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ หรือพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำยาก มี 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูได้นวัตกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านและการเขียนคำยาก โดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ประกอบแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้การอ่านและการเขียนคำยาก โดยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ประกอบแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. เป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนในการสร้างแบบฝึกทักษะมาใช้ในการแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนในวิชาอื่นและชั้นอื่นต่อไป